

Avdelningen Regioner och miljö
Karin Hedeklint

Möte i användarrådet för mark- och bebyggelsestatistik, 22 mars 2018

Närvarande:

Olov Schultz, Boverket, ordförande
Fredrik Isaksson, Sveriges Byggindustrier
Marika Ström, Lantmäteriet
Tomas Ernhagen, Fastighetsägarna Sverige
Peter Sundqvist, SABO, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag
Pernilla Nordström, Länsstyrelsen i Stockholms län
Ingegerd Widell, Skatteverket (föredragshållare pt 7)

Från SCB

Marie Haldorson, RM/LEDN (avdelningen Regioner och miljö)
Lovisa Sköld, BV/BEV (enheten Befolkning och ekonomisk välfärd)
Karin Hedeklint, RM/SBT (enheten Samhällsbyggnad och turism)
Kaisa Ben Daher, RM/SBT (enheten Samhällsbyggnad och turism)

Frånvarande:

Love Börjeson, Hyresgästföreningen riksförbundet
Jan-Ove Östbrink, Sveriges Kommuner och Landsting
Ola Inghe, Naturvårdsverket, Miljöövervakningsenheten
K.A. Stefan Svensson, Näringsdepartementet
Roger Gustafsson, Boverket
Daniel Bergquist, SLU Ultuna
Berndt Lundgren, KTH, Bygg- och fastighetsekonomi

1 Användarrådets möte öppnas

Ordförande öppnade mötet.

2 Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes utan ändringar.

3 Mötesanteckningar från föregående möte

Anteckningarna godkändes utan ändringar och lades till handlingarna.

Lantmäteriet kommenterade anteckningarna med information om deras pågående arbete med öppna data. De har inte fått något besked om finansiering, vilket betyder att frågan fortfarande är öppen och aktuell.

4 Nästa möte

Nästa möte blir den 17-18 september i Malmö. Vi ses på kvällen den 17 september. Följande dag ägnar vi åt studiebesök i staden och sammanträde i Boverkets nyöppnade lokaler. Mötet beräknas pågå till cirka 15:30.

5 SCB-frågor

Marie Haldorson, SCB, presenterade aktuella frågor på myndigheten.

SCB:s nye generaldirektör Joakim Stymne är på plats sedan i december, med säte i Örebro. Han var tidigare gd på Statens pensionsverk i Sundsvall.

Omlokaliseringen från Stockholm till Örebro har varit en tuff period för myndigheten. Cirka 100 tjänster inom stab, IT, insamling och kommunikation flyttades till Örebro. 32 personer i Stockholm har blivit uppsagda p.g.a. arbetsbrist. Åtta personer har flyttat med sin verksamhet till Örebro. Övriga har hittat nya arbeten på SCB eller utanför myndigheten.

SCB har haft övertalighet i sin fältorganisation, som genomför intervjuer. Av kostnadsskäl genomförs inte längre några besöksintervjuer, vilket minskar behovet av intervjuare utplacerade i landet. Omfattning av intervjuverksamheten minskar också med anledning av att en större del av insamlingen av Arbetskraftsundersökningarna (AKU) kommer att läggas ut på en extern leverantör. Cirka 40 personer i fält har blivit uppsagda.

SCB:s årsredovisning för 2017 visar att den anslagsfinansierade statistiken har producerats i enlighet med arbetsplanen. Punktlighet i publiceringen uppgick till 99 procent. Inga allvarliga korrigeringar i publicerad statistik gjordes. Antalet interna felrapporter var färre jämfört med 2016. Svarsnivåer i undersökningar har stabiliserats under de senaste åren och ökningstakten för bortfallet i viktiga undersökningar har bromsat in.

Prioriterade områden i SCB:s verksamhetsplan för 2018-2020 är att:

- Minska bortfall i urvalsundersökningar,
- Minska kostnader för datainsamling och granskning,
- Öka tillgängligheten till den officiella statistiken, t.ex. via:
  - tydligare definition av begreppet *officiell statistik*,

- utreda vad som ska vara öppna data,
- myndighetsgemensam ingång till officiell statistik (endast på planeringsstadiet),
- Behandla alla personuppgifter i enlighet med Dataskyddsförordningen (GDPR),
- Ta vara på digitaliseringens möjligheter,
- Hålla nere kostnaderna för uppgiftslämnarna genom ökad samverkan mellan statistikansvariga myndigheter. Det handlar om att hitta nya datakällor som kan ersätta enkäter och intervjuer,
- Anpassa undersökningarnas design till omvärldens förändringar och krav på ny statistik,
- Utveckla uppföljning av Agenda 2030 m.h.a. statistik. SCB är samordnare av det arbetet,
- Fortsätta minska sjukfrånvaron bland medarbetare.

I SCB:s budgetunderlag för 2019-2021 har myndigheten begärt utökat anslag för ny och förändrad statistik som beror på externa krav och behov. Det gäller t.ex.:

- Det allmänna företagsregistret – ny finansieringsmodell för att göra registret fritt tillgängligt,
- EU:s ramlag – påverkan på den sociala statistiken,
- Genomförande av Census 2021,
- Effekter på nationell statistik vid införande av SIMSTAT (Single Market STATistics).

6 Bordet runt

Sveriges byggindustrier

Nya VD:n Catharina Elmsäter-Svärd arbetar med målet att rusta Sverige för befolkningsökningen, med bostäder och infrastruktur. Fokus ligger på kommunikationerna mellan bostad och arbete.

Den nya konjunkturrapporten har släppts. Där konstateras att:

- bostadsbyggande kommer att minska från dagens höga nivåer, p.g.a. hushållens minskade efterfrågan.
- andra typer av byggande ökar, såsom infrastruktur och offentliga byggnader.

Reflektioner på SCB:s lägesrapporter:

Fråga till SCB vad *friyta* vid skolor innebär. SCB svarar att det är skolgårdar.

Vad är definitionen av lediga hyreslägenheter, som **ej** är tillgängliga för uthyrning? SCB svarar att det vanligaste skälet till att de inte är tillgängliga är pågående reparationer. Några är utrymda p.g.a. kommande rivning. Ett par tusen objekt är inte tillgängliga av ospecificerad anledning.

Sveriges byggindustrier ser positivt på den nya insamlingsmetoden av bygglov för kommuner, men utvecklingen behöver gå snabbare.

SABO, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag

SABO lanserar en ny podd, där Chris Österlund, VD för Botkyrkabyggen och Stefan Ränk, koncernchef för fastighetsbolaget Einar Mattson, pratar om marknadshyror.

Det pågår ett projekt om olovlig andrahandsuthyrning. Det finns ett förslag om att kriminalisera det.

Integrationsprojekt som ska underlätta för nyanlända att komma in på bostads- och arbetsmarknad.

Nyrekryterar inom digitalisering och området nyproduktion.

Fastighetsägarna

Det ser tuffare ut på byggsidan p.g.a. ekonomiska villkor i form av ränteläge och efterfrågan på bostäder. Organisationen ser ett problem i att varken hyresintäkterna eller fastighetsvärden ökar i sådan takt att det är attraktivt att investera i nya hyresbostäder. Det behövs bättre incitament för ökat byggande. Avkastningskravet är viktigt i denna bransch.

Rapport om social bostadspolitik. Hur hanteras de som hamnar utanför bostadsmarknad? Vilka politiska åtgärder behövs?

Sverigebarometern är organisationens årliga enkät till fastighetsägare. Den visar en tendens till dämpade förväntningar på marknaden.

Fastighetskostnadsindex mäter den kommersiella sidan av fastigheter. För fastighetsvärden är det mer relevant än KPI. För närvarande är det dock oklart läge för detta projekt. Det är osäkert om indexet blir öppet för alla.

Reflektioner på SCB:s lägesrapporter:

Fråga till SCB om hyreshöjningar; vad mäter man, vad ingår och vad ingår inte? SCB svarar att månadshyran beräknas som medianvärde, inklusive värmetillägg men exklusive hushållsel och garage.

Hyresförändringen räknas endast ut för lägenheter där ingen större ombyggnad eller förändring har skett under året.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Ny landshövding sedan januari 2018 är Sven-Erik Österberg. Han var tidigare landshövding i Norrbottens län.

Det sker en omsvängning i myndighetens verksamhetsansvar avseende det regionala utvecklingsansvaret. Det ska nu vara enhetligt organiserat i hela landet, vilket innebär att ansvaret i samtliga län ska ligga på nya regioner, d.v.s. på landstingen. Stockholm är det enda län som inte har fattat beslut om detta ännu. Länsstyrelsen i Stockholm vill att Stockholm undantas från kravet, eftersom huvudstaden har andra förutsättningar än andra delar av landet.

Etableringen av den nya organisationen pågår i de andra regionerna i landet. SCB märker det på att efterfrågan på statistiskt underlag från regioner har ökat.

Länsstyrelsen arbetar med uppdrag inom områdena:

- Risk, sårbarhet, beredskap. Länsstyrelsen har getts en tyngre roll i dessa frågor,
- Uppdrag om sociala frågor, såsom integration, flyktingmottagning, folkhälsa och mänskliga rättigheter,
- Klimatanpassning och energiomställning. Tar del av rapport från MSB om risk och sårbarhet,
- Fysisk planering: Bredband i översiktsplanering.

Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg är sedan januari 2018 ny generaldirektör för Lantmäteriet. Hon var dessförinnan gd för Patent- och registreringsverket.

Slutredovisning av uppdraget *Digitalt först* blev klar tidigare än planerat. I slutsatserna föreslår Lantmäteriet:

- Att uppdraget "Digitalt först – för en smartare samhällsbyggnadsprocess", uppdateras med nya variabler,
- Att regeringen ger Lantmäteriet i uppdrag, samt tilldelar medel om 5 miljoner kronor, att föreslå en lösning för ett nationellt tillhandahållande av detaljplaner,
- Att regeringen säkerställer att det finns myndighetsgemensamma modulära lösningar för digital legitimation, digitala signaturer och digitala brevlådor,
- Att regeringen säkerställer att uppdrag som ges, som har beröringspunkter med detta uppdrag, i sin skrivning utgår från att resultatet ska stödja en i första hand digital hantering.

Inom arbetet med den *Nationella geodatastrategi* har handlingsplanen utökats till en treårsplan. Den kommer att vävas ihop med arbetet inom *Digitalt först*. Aktiviteter är fördelade på flera andra myndigheter.

Andra aktuella frågor på myndigheten är:

- Fastighetsbildningen handläggningstider.
- Dataskyddsförordningen (GDPR)
- Utvecklad samverkan med kommunerna

Boverket

Myndigheten använder nya förvaltningsanslag för att nyrekrytera inom områdena arkitektur och digitalisering.

Man tar nya tag för plattformen *Hållbara städer*. Nya krav på redovisning ställs.

Boverket öppnar ett kontor i Malmö, för att öka tillgänglighet för besökare samt attraktivitet vid nyrekrytering.

Översyn av förenklade byggregler. Samarbete inom Norden, för en gemensam marknad.

Tipsar om rapporten Bostadsmarknaderna i Norden 2000-2016:

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2017/bostadsmarknaderna-i-norden-2000-2016/>

7 Belägenhetsadresser i folkbokföringen

Föredragande var Ingegerd Widell, Skatteverket.

Ingegerd beskrev de olika adresstyper som finns i landet och hur Skatteverket arbetar med dem. Det gäller bland annat dessa:

- Belägenhetsadress, där koordinaten anger en entré.
- Postal adress, som innehåller lägenhetsnummer och är den adress som registreras som folkbokföringsadress.
- Särskild postadress anges som fritext och håller därför inte samma kvalitet som den "vanliga" postadressen.
- Kompletterande adress till folkbokföringsadressen, om posten ska skickas till annan adress än den som personen är skriven på.
- Ny adress i utlandet används främst vid utskick av röstkort.
- Företagsadresser, konkursadresser etc. finns i skatteregister, men inte i folkbokföringen.

- c/o avser den adress som ska ta hand om posten. Det betyder att en person eller ett företag måste ha sitt eget namn på dörren för att få posten. Det kan uppstå problem vid andrahandsuthyrning, när den som bor i bostaden inte har sitt eget namn på dörren.

Navet kallas det aviseringsystem som används av de myndigheter som tar del av adressinformationen, bland annat SCB och kommuner.

Det är olika standarder för hur post- och belägenhetsadresser skrivs. Det orsakar problem för användare av registeruppgifterna. T.ex. kan det bli misstag kring mellanslag. Postoperatörerna har framfört önskemål om bättre kontroll av att standarder följs, för bra hantering i digitala system. Då är det viktigt med god kvalitet på registrerad adress.

Vid fastställande av folkbokföringsadress samverkar Skatteverket med Lantmäteriet. Varje vecka skickar Lantmäteriet information om ändringar i adressregistret. Om en fastställd adress saknas i adressregistret, läggs en temporär adress in istället. Informationen skickas till Lantmäteriet, som i sin tur skickar informationen vidare till berörd kommun.

Vi fick en beskrivning av program som pågår för att förbättra kvaliteten i adresser. Skatteverket gör egna kontroller av folkbokföringen, t.ex. av antal personer skrivna på en specifik adress. Skatteverket försöker även hitta nya sätt att kontrollera och hitta uppgifter. Det handlar mycket om samverkan med andra organisationer, t.ex. postoperatörer och myndigheter.

Skatteverket har genomfört en förstudie om adresser och kvalitet, där de har intervjuat folk för att undersöka gällande attityder om adresser och folkbokföring. Studien visar att det finns skillnader mellan generationer, vilket i hög grad kan sägas bero på att olika generationer har olika typer av familjesituationer och myndighetskontakter. Man har sett att felaktig folkbokföring kan bero på okunskap. Informationskampanjer riktade till särskilda målgrupper har gett resultat.

För att få en folkbokföringsadress krävs personnummer. Den som har samordningsnummer kan få en särskild postadress registrerad i folkbokföringen. En person som saknar adress kan bli skriven "på kommunen". Det kan t.ex. vara personer som bor på vårdhem av olika slag. De behöver inte ändra sin folkbokföringsadress, för att de ska ha rätt att bli begravda i sin hemkommun.

Det går ej att vara folkbokförd på ett fängelse eller liknande institution. Har man sin lägenhet kvar, är man folkbokförd där, men har sin postadress på anstalten. Saknas lägenhet görs en särskild utredning.

Utvandring ska anmälas om man beräknas vara borta i mer än 1 år. Vid kortare utlandsvistelse ska man vara skriven där man har sin familj eller på bostaden, om man har den kvar.

Koden *Utan känd hemvist* innebär att det efter utredning inte går att hitta en adress och personen registreras då på "utan känt hemvist". Ny utredning ska ske efter två år och om det fortfarande inte går att hitta adress för dessa personer blir de registrerade som försvunna. Det rör sig ofta om personer som har utvandrat utan att anmäla det. Det kan också vara personer som vistas i Sverige, men utan att göra något som helst avtryck hos några myndigheter men det är mer ovanligt.

8 Öppna data på SCB

Föredragande var Marie Haldorson, SCB. Hon leder en utredning om öppna data på SCB, med särskilt fokus på vilka avgiftsfinansierade data som kan vara lämpliga att göra till öppna data. Utredningen beräknas bli klar i maj eller juni. Sedan ska en kostnadsuppskattning av föreslagna åtgärder göras.

I utredningen ingår att definiera vad SCB menar med öppna data samt att bestämma ambitionsnivå för åtgärder inom området. Det görs en specifikation av vad SCB har idag och vilka planer det finns för framtiden.

SCB har idag öppna data i form av:

- Officiell statistik som ligger i SSD och som är tillgängliga via API:er,
- Statistikfiler på scb.se, i andra format t.ex. Excel,
- Öppna geodata i GIS-format.

De två understa punkterna uppfyller inte kravet som brukar ställas på öppna data, d.v.s. att de ska vara maskinläsbara. De är dock fritt tillgängliga.

Ambitionen är att även öppna åtminstone detta:

- Allmänna företagsregistret (endast de uppgifter som styrs i statistikförordningen, ej vidareförädling),
- Statistik på lokal och regional nivå som idag är avgiftsfinansierad.

Definitionen av begreppet *öppna data* blir en viktig grund i arbetet, som ledstjärna för vad som ska öppnas. Enligt förslaget är öppna data:

- av god kvalitet,
- väldokumenterade,

- beaktar integritet och sekretess,
- fritt tillgängliga, samt
- enkla att få tillgång till och att använda.

Det betyder att mikrodata inte ingår, endast aggregerade data. Undantag görs dock för Allmänna Företagsregistret, som SCB säljer adresser ur idag med stöd av en särskild förordning. Där skulle dessa adressuppgifter bli öppna data.

Nu undersöks efterfrågan på avgiftsbelagd data, genom att kartlägga gjorda beställningar. Sökningar på webbplatsen analyseras också. Användarrådet tipsar om att webbenkäter kan utgöra ett stöd i kartläggningen.

Finansieringen är en viktig fråga, för att data ska kunna hålla samma goda kvalitet som tidigare. Ibland kan det till och med behövas ökad kvalitet, när uppgifterna blir mer synliga och tillgängliga. Det gäller t.ex. adresserna i Allmänna Företagsregistret.

Det återstår flera frågor att besvara, t.ex. vilka läsbara gränssnitt som behövs och var gränsen ska dras mellan officiell och avgiftsfinansierad statistik. Nya licensvillkor för öppna data behövs också.

SCB funderar över hur de ska behålla kontakten med sina användare, när de mister den direktkontakt som betalande kunder innebär.

En målbild för tillgängliggörandet av data är:

- Samlad ingång för all officiell statistik, t ex statistik.se,
- Regional statistik visas i kartapplikation,
- Företagsregistret är öppen i en webbapplikation.

Reflektioner och frågor från användarrådet:

Användarrådet ser positivt på förslaget att skapa en samlad ingång för all officiell statistik, samt planerna på ökad officiell statistik och öppen data.

Rådet undrar hur sekretessgranskning av data ska se ut. Spårbarhet kan öka när olika data kombineras. SCB svarar att endast en variabel per dataset kommer att lämnas ut. Då minimeras risken för spårbarhet.

Demokratiuppdraget är en viktig del av detta, d.v.s. att alla invånare ska känna igen sig i statistiken och att det ska finnas data för lokala nivåer. Den nya regionala indelningen *Demografiska statistikområden DeSO* är användbar i det sammanhanget.

Rådet undrar hur andra länder har agerat i den här frågan. SCB svarar att Danmark har kommit långt avseende geodata och register, men tar ofta betalt för sin statistik på lokal nivå. Flera europeiska länder, bland annat Norge, har mycket öppna data. Finland har börjat lägga ut mer som öppet. Många europeiska länder saknar dock statistik på låg regional nivå.

Skatteverket tipsar om sina öppna data:

<https://www.skatteverket.se/omoss/utvecklingavdigitalatjanster/oppnadatapsidata.4.361dc8c15312eff6fd1736c.html?q=%C3%B6ppen+data>

Här finns alla öppna myndighetsdata samlade: www.oppnadata.se

9 Övriga frågor

SCB informerar om en organisationsförändring som har berört den enhet som ansvarar för detta användarråd. Tidigare var det två enheter, där den ena arbetade med markanvändning och miljöekonomi, och den andra arbetade med byggande, bostäder och fastigheter. Delar av dessa hur nu slagits samman till den nya enheten *Samhällsbyggnad och turism*, som ansvarar för statistik inom områdena markanvändning, bostäder, byggande, fastigheter och inkvartering/turism. De personer som bland annat arbetade med tidningen Byggindex tillhör nu SCB:s enhet för prisstatistik. De personer som arbetar med miljöekonomi tillhör nu en mer renodlad miljöenhet.

SCB gör en översyn av intäkts- och kostnadsundersökningen (IKU), som redovisar statistik över fastighetsägares ekonomi. Alla resurser behövs för översynen, så det publiceras ingen ny statistik i år, d.v.s. med referensår 2017. Under våren kommer användare av statistiken att kontaktas, som en del av SCB:s kartläggning av statistikbehoven inom detta område.

Förslag till ämne inför ett kommande möte är att bjuda in Skatteverket för att prata om fastighetstaxeringen och de utvecklingsinsatser som pågår där.

10 Summering och avslutning

Ordföranden summerade och avslutade mötet, genom att tacka för ett aktivt deltagande. Under mötet fick vi ta del av värdefull information om olika detaljer i samhället. Vi kunde även knyta samman detaljerna till större frågor, såsom demokrati, tillgänglighet, kvalitet, samt förhållandet mellan den virtuella och den fysiska världen.